

Przegląd badań z zakresu Biblioteki 2.0 w Polsce i na świecie

Katarzyna Bikowska

Biblioteka Uniwersytecka Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie

II Międzynarodowa Konferencja Naukową
pt. „Biblioteka w przestrzeni edukacyjnej. Bibliotekarz 2.0 - nowoczesność na bazie tradycji”,
Kraków, 23-24 maja 2013r.

Stała **obserwacja** danego środowiska i **kontrola jakości** aspektów jej działalności

Ustawa o bibliotekach z 1997 roku:

- o „Do zadań wojewódzkiej biblioteki publicznej należy (...) badanie stanu i stopnia zaspokojenia potrzeb użytkowników”
(art.20.1.)

Wytyczne IFLA/UNESCO

- o „Usługi świadczone przez bibliotekę będą miały właściwą jakość tylko wtedy, gdy biblioteka będzie wrażliwa na potrzeby jej użytkowników i tak będzie kształtowała swoją ofertę, by owe potrzeby były zaspokojone”

- o Działalność bibliotek publicznych. Wytyczne IFLA/UNESCO...Warszawa 2002, s. 50.

Analiza i krytyka piśmiennictwa

- o (inne nazwy to: „**badania literaturowe**”, „**przegląd literatury** (przedmiotu)”, „**studia literaturowe**”);
- o w fachowej literaturze anglojęzycznej występuje pod nazwą *literature review*, *critical review*, *review*);
- o obejmuje systematyczne i uporządkowane badanie wcześniejszych przedsięwzięć naukowych oraz istniejącego zasobu publikacji.

www.fceer.or

Za S. Cisek

Istota zjawiska

Web 2.0 - istota zjawiska (ewolucja)

- o **Internet** (Polska -**1991**) – **WEB 1.0**
 - o Użytkownik – Bierny – pojedyncze akty komunikacyjne
- o **techniki internetowe - WEB 2.0** („Sieć drugiej generacji”)
 - o **Po 2000** r. - błyskawiczny rozwój technologii internetowych: komunikatory, Wikipedia
 - o 2004 r. - O’Rilley Media
 - o Użytkownik – Aktywny – proces komunikacyjny

Web 2.0 - istota zjawiska

- o Zbiór założeń dotyczących tworzenia aplikacji zarówno tych bardziej tradycyjnych, które mogą działać bez dostępu do Internetu, jak i stron www.
- o Opiera się ono na interakcji i uczestnictwie użytkowników

Narzędzia Web 2.0

- o serwisy społecznościowe (Facebook, NK, MySpace),
- o blogi,
- o mikroblogi (Twitter),
- o podcasty,
- o biblioteczna „telewizja internetowa”,
- o biblioteczny Second Life,
- o wiki,
- o folksonomia i tagowanie
- o i inne

Za G. Gmitterkiem

Cechy stron nurtu Web 2.0

- o **interaktywność** (ang. Interactivity)
- o **generowanie treści** przez samych internautów a nie tylko administratorów stron czy webmasterów;
- o **futurystyczny wygląd**
- o **serwisy stale w fazie Beta**;
- o **mechanizm Wiki**;
- o **licencja Creative Commons**;
- o **możliwość nawiązywania kontaktów** przez użytkowników (ang. Connectedness)
- o **łamanie istniejących zasad** (ang. Shattering the existng)
- o **współtworzenie i współdzielenie** (ang. Sharing)
- o **kreatywność** (ang. Creativity)
- o **innowacyjność** (ang. Innovativeness)
- o **niskie koszty** (ang. Low cost)
- o **dowolność**: to czego chcę i kiedy chcę (ang. *What I want and when I want*)
- o **szybkość** (ang. Speed)
- o **„śmiertelność”** (ang. Death)
- o **zbieranie treści z wielu źródeł**
- o **model „długiego ogona”** (ang. Long tail) wyników

Biblioteka 2.0

- o **społeczna sieć** z różnymi rodzajami programów, aby użytkownik mógł je projektować, czyli spersonalizowany OPAC, zawierający dostęp do komunikatorów, RSS, blogów, wiki, tagów, publicznych i prywatnych profili

Za D. Ostrowską

Badania na świecie

tametheweb.com

Lorri Mon i Ebrahim Randeree

College of Information, Florida State University

- o **Cel:** dążenie do zrozumienia zjawiska Biblioteki 2.0 oraz uświadomienie pracownikom umiejętności, jakie się z nim wiążą
- o **Czas:** 2008 r.
- o **Grupa docelowa:** 242 amerykańskich bibliotek publicznych, (30% całej grupy docelowej)

cd. Lorri Mon i Ebrahim Randeree

5 problemów badawczych:

- o czy amerykańskie biblioteki publiczne, jako przyszli pracodawcy dla studentów bibliotekoznawstwa i informacji naukowej włączają narzędzia Web 2.0 do swoich usług informacyjnych,
- o które technologie Web 2.0, jeśli w ogóle, są najczęściej używane w bibliotekach publicznych,
- o w jakim zakresie studenci i absolwenci BiIN znają i używają narzędzi Web 2.0,
- o jakiego typu technologie i źródła Web 2.0 są dla studentów i absolwentów BiIN najbardziej odpowiednie do pomocy i wyszukiwania,
- o czy studenci postrzegają bibliotekarzy jako odpowiednie i kompetentne źródła wskazujące odpowiedzi na pytania dotyczące technologii informacyjnych Web 2.0.

cd. Lorri Mon i Ebrahim Randeree

Wnioski

- o Najpopularniejszym spośród nich jest blog (63% odpowiedzi), portale społecznościowe (43%, MySpace popularniejszy niż Facebook),
- o o pomoc przy tworzeniu i obsłudze Web 2.0 absolwenci BiIN proszą: przyjaciół, bibliotekarzy, szukają w Internecie
- o brak zaufania do technicznej wiedzy bibliotekarzy
- o konieczne jest wprowadzenie nauki Web 2.0 do programu nauczania BiIN!

Emmanouel Garaufallou i Vassilik Charitopoulou

Aleksandryjski Instytut Techniczny
w Tesalonikach

- o **Cel:** określenie stopnia wykorzystania i znajomości narzędzi Web 2. 0, oraz zwiększenie świadomości tej tematyki
- o **Czas:** 2011
- o **Grupa docelowa:** 240 studentów Wydziału BiIN Aleksandryjskiego Instytutu Technicznego w Tesalonikach (25,5% próby)

cd. Emmanouel Garaufallou
i Vassilik Charitopoulou

Wnioski

- o Znane im pojęcia, narzędzia związane z Web 2.0 to:
 - o 78,5% gry internetowe
 - o 60,73% Blogi
 - o 48,7% portale społecznościowe
 - o 73,8% wskazało, że nie zna zakładek społecznościowych.
 - o 8,8% kanały RSS.
- o 69,3% studentów wskazało, że nie używa narzędzi Web 2.0 !!! (pytanie kontrolne)

cd. Emmanouel Garaufallou
i Vassilik Charitopoulou

Wnioski

- o najczęściej wykorzystywano Facebooka 47,8%. Następnie był YouTube i Flickr z 44,2%.
- o 78,76% preferowało **częste wizyty na stronie**, 31,61% subskrypcję newsletterów
- o 13,53% **utworzyło narzędzie Web 2.0.**, zaś 86,47% żadnego.
 - o czy stworzyli bloga, profil na MySpace, YouTube, Facebook?
 - o 50% blog, 42,86 % Facebook , 3,57% YouTub i MySpace
 - o **motywy aktywności** : „Dla rozrywki” i „z ciekawości”

Emily Gresham i Sarah Higgins

Department of Information Studies, Aberystwyth
University, Aberystwyth, UK

- o **Cel:** analiza istnienia technik Web 2.0 w informacjach katalogowych, wynikach przeszukiwania, na poszczególnych stronach i na następujących linkach do stron
- o **Czas:** grudzień 2011r.
- o **Przedmiot badań:** strony internetowe archiwów i repozytoriów Wielkiej Brytanii (82 katalogi)

cd. Emily Gresham
i Sarah Higgins

Wnioski

- o 17 % z katalogów archiwów wykorzystuje przynajmniej jedną z technologii Web 2.0
- o tylko 1 % katalogów wykorzystuje więcej niż dwa z nich
 - o Niski poziom wykorzystania technik Web 2.0!
 - o kanały RSS i zakładki społecznościowe cieszyły się popularnością, podczas gdy tagowanie/folksonomia i mesh-ups już nie.

cd. Emily Gresham
i Sarah Higgins

Wnioski

- o **P. H. Marty (Wielka Brytania):** ...wielu ze zwiedzających on-line nie tworzy osobistych cyfrowych kolekcji i nigdy nie wraca by patrzeć na nie jeszcze raz.
- o **M. Szajewski (Stany Zjednoczone):** Wiki – najlepszym narzędziem Web 2.0 dla zdigitalizowanych zbiorów specjalnych.
 - o W ciągu ośmiu tygodni w połowie 2011 roku zbiory Hauge Sheet Music wzbogacono o sieć odsyłaczy, dzięki którym nastąpił 600% wzrost liczby wejść na konkretne utwory.

**Badania
konkretnych
narzędzi
Biblioteki 2.0**

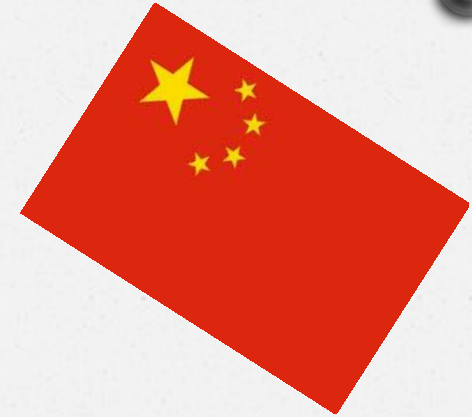

Naj – starszy/-popularniejszy?

- o Pierwszym blogującym bibliotekarzem była **Jenny Levine** (blog Librarian's Site Du Jour), specjalistki ds. rozwoju Internetu Suburban Library System in Burr Ridge, (Illinois) z **1995** roku
- o Codzienne wpisy miały przekonać bibliotekarzy, że **treści** zawarte w Internecie są niezwykle **przydatne do codziennego wykorzystania**
- o Częste odwiedziny w Internecie miały stać się przyczyną powstania codziennego **nawyku**.

Hsiu-Chia Ko, Chun-Po Yin, Feng-Yang Ku

Department of Information Management,
Chaoyang University of Technology,
, Department of Data Processing, Haiching Vocational
High School of Technology and Commerce,
Department of Information Management,
National Sun Yat-Sen University,

- o **Cel:** zmierzenie siły oddziaływania blogów w komunikacji medialnej i międzyludzkiej
- o **Czas:** przełom 2004 i 2005
- o **Przedmiot badań:** platforma blogowa Wretch (www.wretch.cc), który ma największą liczbę członków na Tajwanie

cd. Hsiu-Chia Ko, Chun-Po Yin,
Feng-Yang Ku

Wnioski

- o **Metoda:** eksperyment (2 podobne filmy) tydzień emisji i badanie reakcji w blogosferze i mediach
- o **siła komunikacji jest większa dla mass mediów niż dla komunikacji interpersonalnej na blogu**
 - o większość blogów na Tajwanie to dzienniki intymne
- o **Liderzy opinii** - niewielka liczba elitarnych blogerów, którzy mają powiązania z dużą ilością innych blogów

Artur Hendricks

Branford Price Millar Library,
Portland State University

- o **Cel:** ustalenie odpowiedzi na pytanie - **jak biblioteki akademickie traktują wydawanie bloga?**
- o **Czas:** 2010r.
- o **Grupa docelowa:** 67 ankietowanych bibliotekarzy akademickich i pracowników naukowych

cd. Artur Hendricks

Wnioski

- o **73.9%** respondentów wskazało, że władze instytucji, w których pracują oczekują, iż zajmą się oni naukową działalnością i/lub publikowaniem naukowych artykułów,
- o **53.6%** wskazało, że komitety okresowej oceny pracownika nie biorą pod uwagę blogów tak samo jak artykułu opublikowanego w recenzowanym czasopiśmie

Noa Aharony [2009]

Department of Information Science, Bar
Ilan University · Israel

- o **analiza tagów** i w związku z tym wprowadzenie ich typologii
- o Największa ilość wpisów na blogach dotyczyła technologii (ok. 40%), wizerunku biblioteki i bibliotekarzy a następnie informacje o konferencjach
- o blogi biblioteczne odzwierciedlają osobiste zainteresowania bibliotekarzy i nadają się idealnie do komentowania, dzielenia się wiedzą i doświadczeniami zawodowymi
- o Kontynuacja badań prof. Judith Bar-Ilan z 2005r.

Faith Oguz [2011]

- o zidentyfikowała i opisała **wpływ treści komentarza** w 53 bibliotecznych blogach, bibliotek publicznych i akademickich,
- o Spadek aktywności w komentarzach blogów

Daniel Torres-Salinas [2011]

- o Spadek popularności blogów od 2006 roku (zwłaszcza blogów zbiorowych, instytucjonalnych)

Donna Witek i Teresa Grettano [2012]

Weinberg Memorial Library,
Department of English and
Theatre
The University of Scranton,
Scranton, Pennsylvania

- o pierwsza analiza, która odczytuje Facebooka poprzez pryzmat Standardów ACRL (the Association of College & Research Libraries).
- o Normy kompetencji informacyjnych dla szkolnictwa wyższego zostały dostosowane do typowych zachowań na Facebooku
- o Trzy funkcje: **Facebook jako kanał informacyjny, sposób dzielenia się wiadomościami i komentarz**

**Matthew Loving,
Marlin Ochoa
[od 2008]**

University of Florida,
Gainesville

- o Facebook jako narzędzie wspierające prowadzenie zajęć online z metod wyszukiwania informacji w bibliotece Uniwersytetu Florydy – opis .

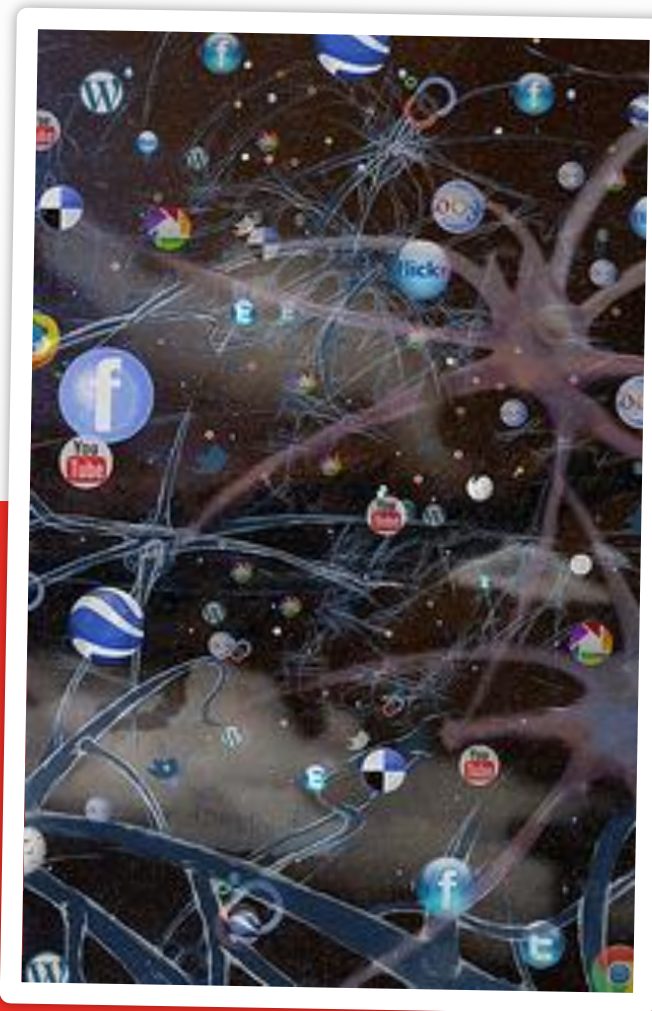
**Naomi Elliott,
Steve Proberts [2011]**

Main Library, City of Bath
College
Department of Information
Science, Loughborough
University

„Second Life”

- o metoda kuli śnieżnej
- o przeprowadzono 10 pogłębionych wywiadów
- o zaleca się:
 - o zwiększenie reklamy i promocji bibliotecznych usług SL,
 - o nawiązanie kooperacji z innymi niż biblioteki instytucjami kulturalnymi i edukacyjnymi.

Biblioteka 2.0 - doświadczenia polskich bibliotek

Polska – adaptacja Web 2.0.

- o „Buletyn EBIB”:

- o **2007** –
popularyzacja
zjawiska i narzędzi
Biblioteki 2.0

- o **2012** – pytania o
koniec Web 2.0?

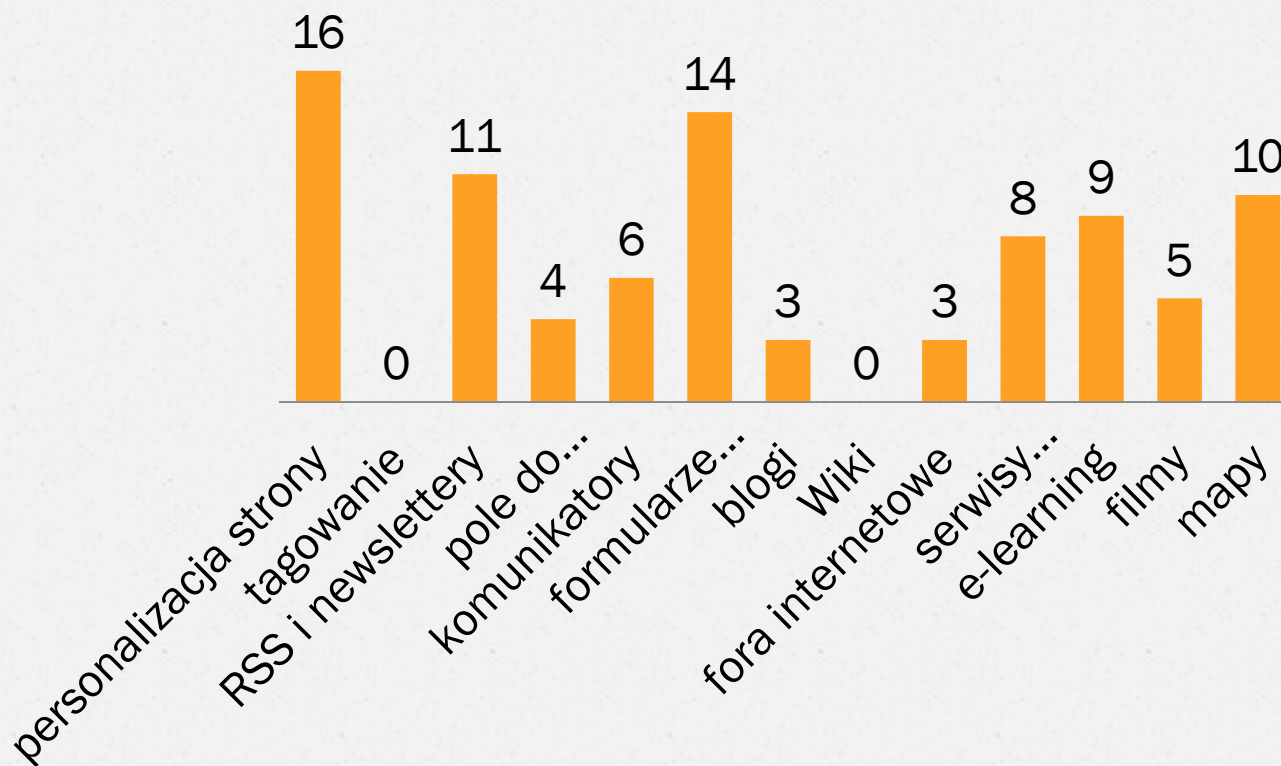

Anna Gogiel-Kuźmicka i Anna Sidorczuk [2011]

Biblioteka Politechniki Białostockiej

- o badania technologii informacyjno-komunikacyjnych
- o analiza zawartość stron internetowych wybranych (22) bibliotek technicznych szkół wyższych w Polsce.
- o uwzględniono 13 elementów Web 2.0

Liczba narzędzi Web 2.0 wykorzystywanych w bibliotekach technicznych szkół wyższych

Cd. Anna Gogiel-Kuźmicka i Anna Sidorczuk

Lidia M. Jarska [2011]

UMCS w Lublinie

- o **Fora internetowe** bibliotek akademickich i publicznych Lublina
- o Zwracano uwagę m.in. na język, nazwy działów subforów, estetykę szaty graficznej, statystyki dotyczące: użytkowników, odwiedzin, tematów i postów.
 - o potrzeba promocji forów
 - o brak wyeksponowania hiperłącza forum, odsyłacza ze strony głównej biblioteki

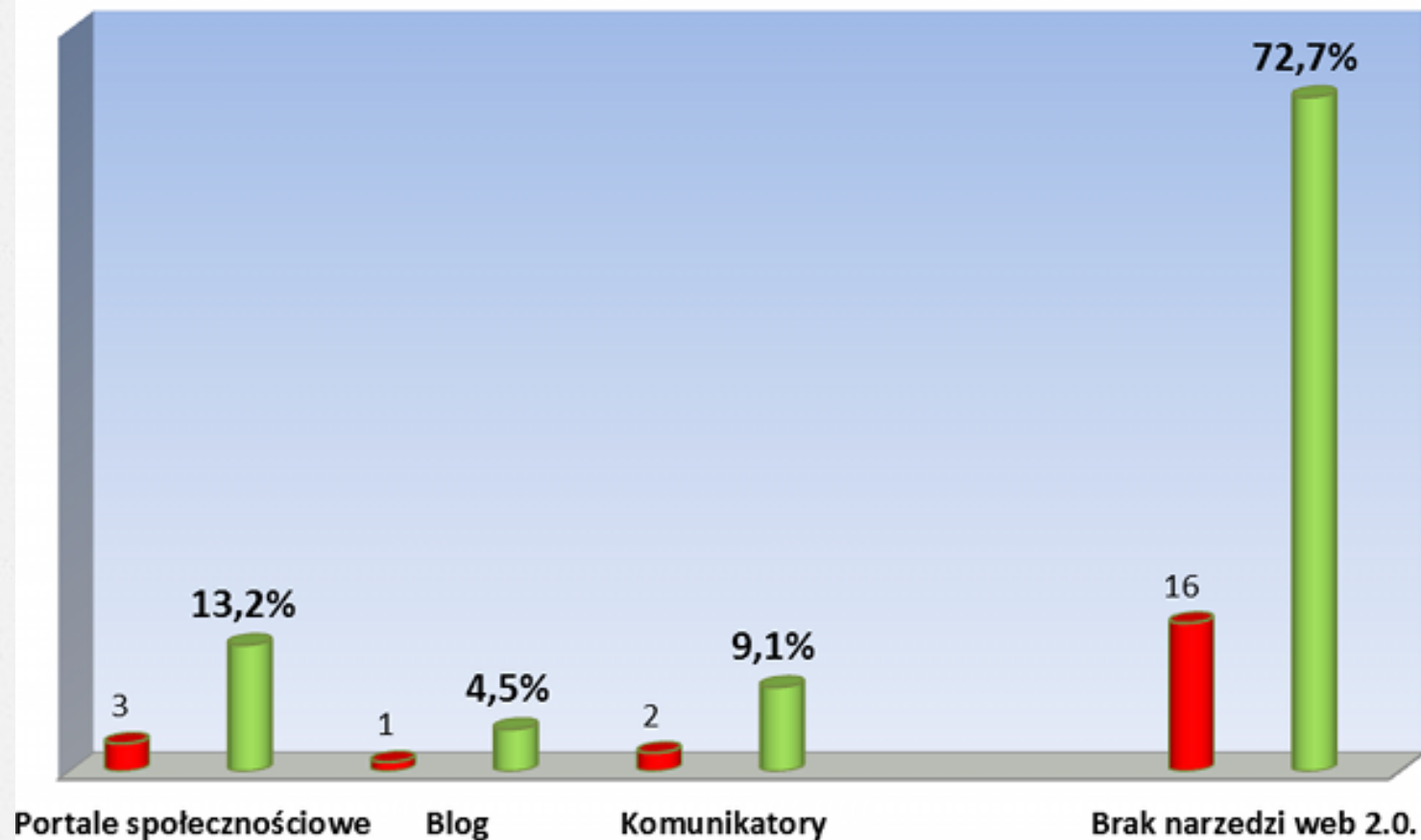
Katarzyna Bikowska [2011]

UWM w Olsztynie

- o opis stopnia wykorzystania narzędzi Web 2.0. w bibliotekach Olsztyna (22)
- o lista bibliotek Olsztyna umieszczona na stronie „Nowego Ebibu” w zakładce Biblioteki (<http://www.nowyebib.info/baza-bibliotek>)
- o Najpopularniejszym sposobem internetowych interakcji biblioteka-czytelnik jest Facebook, portal społecznościowy oraz komunikator Gadu Gadu

Wykorzystanie narzędzi Web 2.0. przez biblioteki Olsztyna

■ Liczba bibliotek ■ Udział procentowy

Zakończenie

- o Rodzime badania to w większości **studia przypadku** zastosowania danej technologii w konkretnej bibliotece lub powiązanych (pod względem lokalizacji czy profilu) bibliotek, Są to **analizy zawartości stron** (przede wszystkim pod względem ilościowym).
- o Światowe badania **analizują problem badawczy** związany z danym narzędziem lub ogólnie z wykorzystaniem Web 2.0, np. :
 - o sensowność administrowania komentarzy w blogach bibliotecznych – **Oguz**,
 - o sposób postrzegania blogowania w środowisku akademickim – **Hendricks**,
 - o zastosowania *information literacy* poprzez Facebook – **Witek i Grettano**,
 - o czy celowością kształcenia studentów BilN pod względem technologii Web 2.0 - **Garaufallou i Charitopoulou**.

Nowy kierunek?

- o tzw. *participation library*, czyli biblioteki obywatelskiej, partycypacyjnej lub uczestniczącej
- o L.C. Ngueylyn, H. Partridge, S. L. Edwards (AUSTRALIA – 2012r.)– **apelują**
 - o zaniechanie używania terminu Biblioteka 2.0 i przeprowadzenie badań znaczenia biblioteki uczestniczącej i zmian jakie wprowadza!

Web 2.0 isn't a thing...

It's a state of mind.

Dziękuję za uwagę

katarzyna.bikowska@uwm.edu.pl